

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul XIII — Nr. 655

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 18 octombrie 2001

SUMAR

Nr.	Pagina	Pagina
HOTĂRÂRI ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI		DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE
26.	— Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Parlamentului României nr. 8/2001 privind desemnarea membrilor Comisiei parlamentare pentru controlul aplicării Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată ...	Decizia nr. 102 din 10 aprilie 2001 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000”, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000
	1-2	2-4
HOTĂRÂRI ALE SENATULUI		
34.	— Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Senatului nr. 30/2001 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Senatului.....	Opinie separată
	2	4-8

HOTĂRÂRI ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

HOTĂRÂRE

pentru modificarea Hotărârii Parlamentului României nr. 8/2001 privind desemnarea membrilor Comisiei parlamentare pentru controlul aplicării Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată

Parlamentul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Hotărârea Parlamentului României nr. 8/2001 privind desemnarea membrilor Comisiei parlamentare pentru controlul aplicării Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi

urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

— domnul deputat Mircea Bucur, aparținând Grupului parlamentar al P.S.D. (social-democrat și umanist), îl înlocuiește pe domnul deputat Aurel Gubandru;

— domnul senator Ionel Alexandru, aparținând Grupului parlamentar al P.R.M., îl înlocuiește pe domnul senator Vasile Duță.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 17 octombrie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR,
OVIDIU CAMELIU PETRESCU

PREȘEDINTELE SENATULUI
NICOLAE VĂCĂROIU

București, 17 octombrie 2001.
Nr. 26.

HOTĂRĂRI ALE SENATULUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENATUL

HOTĂRÂRE

pentru modificarea Hotărârii Senatului nr. 30/2001 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Senatului

În temeiul prevederilor art. 41 alin. (3) din Regulamentul Senatului, republicat,

Senatul adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Hotărârea Senatului nr. 30/2001 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Senatului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 577 din 14 septembrie 2001, se modifică după cum urmează:

— **La anexa nr. VI — Comisia pentru politică externă, doamna Marinescu Simona, senator independent, se include în componența comisiei, în locul domnului senator Ciocârlie Alin Theodor — Grupul parlamentar al P.S.D. (social-democrat și umanist).**

Această hotărâre a fost adoptată de Senat în ședința din 4 octombrie 2001, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

p. PREȘEDINTELE SENATULUI,
GHEORGHE BUZATU

București, 4 octombrie 2001.
Nr. 34.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 102

din 10 aprilie 2001

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000”, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000

Lucian Mihai — președinte
Costică Bulai — judecător
Constantin Doldur — judecător
Ioan Muraru — judecător

Nicolae Popa — judecător
Lucian Stângu — judecător
Romul Petru Vonica — judecător
Gabriela Ghiță — procuror
Mihai Paul Cotta — magistrat-asistent

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000“, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, excepție ridicată de Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate „Univers“ în Dosarul nr. 12.116/2000 al Judecătoriei Sectorului 1 București.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 27 martie 2001 și au fost consemnate în încheierea din aceeași dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 3 aprilie 2001 și apoi la 5 aprilie 2001 și la 10 aprilie 2001.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 27 iulie 2000, pronunțată în Dosarul nr. 12.116/2000, **Judecătoria Sectorului 1 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000“, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000**, excepție ridicată de Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate „Univers“. Excepția a fost ridicată într-o cauză având ca obiect judecarea acțiunii formulate de autorul excepției împotriva Companiei Naționale de Electricitate — S.A. din București.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, contravin dispozițiilor constituționale ale art. 15 alin. (2) cu privire la caracterul nereactiv al legii, ale art. 16 alin. (1) care reglementează egalitatea în drepturi, ale art. 20 alin. (2) cu privire la prioritatea reglementărilor internaționale, ale art. 38 alin. (5) care garantează dreptul la negocieri colective în materie de muncă și ale art. 72 alin. (1) privind categoriile de legi adoptate de Parlament.

Judecătoria Sectorului 1 București, exprimându-și opinia, constată că autorul excepției de neconstituționalitate critică prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, deoarece încalcă dispozițiile art. 117 alin. (4) din Constituție, care se referă la forțele armate, neavând astfel legătură cu obiectul cauzei.

În ceea ce privește celelalte susțineri ale autorului excepției, instanța de judecată nu își precizează opinia.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției ridicate.

Guvernul, în punctul său de vedere, apreciază că excepția este neîntemeiată, întrucât prevederile legale criticate nu contravin dispozițiilor art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 20 alin. (2), art. 38 alin. (5) și ale art. 72 alin. (1) din Constituție. Totodată se consideră că prevederile art. 10 din ordonanța criticată nu contravin dispozițiilor constituționale, întrucât se referă numai la modul de

acordare a salariilor de bază și a celorlalte drepturi salariale, stabilite pentru salariații cu funcții de conducere, fără să vizeze și modul de acordare a salariilor de bază și a celorlalte drepturi salariale pentru personalul cu funcții de execuție. Conform acestor prevederi legale, salariile de bază lunare ale persoanelor cu funcții de conducere se vor acorda integral numai dacă programele de reducere a arieratelor sunt îndeplinite.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 144 lit. c) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (1), ale art. 2, 3, 12 și 23 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate ridicată.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000“, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 24 mai 2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 303 din 4 iulie 2000. Prin aceste dispoziții legale au fost instituite măsuri economico-financiare pentru regiile autonome, societățile comerciale, companiile naționale și societățile comerciale la care statul este acționar majoritar, măsuri menite să asigure reducerea creanțelor și arieratelor în economie, să rentabilizeze activitatea economică a acestora și să întărească disciplina salarială.

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră, prin notele scrise depuse la dosar, că aceste prevederi legale contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în: art. 15 alin. (2), în sensul că se aplică retroactiv; art. 16 alin. (1), întrucât se aplică doar unor categorii de salariați; art. 38 alin. (5), întrucât este încălcat dreptul la negociere; art. 20 alin. (2), fiind încălcate prevederile din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 154/1981 privind negocierea colectivă; și art. 72 alin. (1), în sensul că prin ordonanță s-a reglementat în domeniul legii organice, ceea ce este de competența Parlamentului.

Analizând aceste susțineri, Curtea constată că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, este un act normativ cu termen, astfel cum rezultă din art. 1 din ordonanță, potrivit căruia: *„Prezenta ordonanță de urgență se aplică cu caracter temporar, până la data de 31 decembrie 2000, regiilor autonome, societăților și companiilor naționale, precum și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, prevăzute în anexele nr. 1 și 2, denumite în continuare agenți economici, în scopul reducerii creanțelor și arieratelor în economie, rentabilizării activității economice și întăririi disciplinei salariale.“*

În aceste condiții Curtea constată că, deși la data la care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate ordonanța era în vigoare, aceasta și-a încetat aplicarea la data de 31 decembrie 2000.

Întrucât Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe exclusiv asupra unei prevederi dintr-o lege sau ordonanță în vigoare, în conformitate cu dispozițiile art. 23 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată (potrivit căroră „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în

fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, de care depinde soluționarea cauzei”), excepția urmează să fie respinsă, deoarece a devenit inadmisibilă, textul criticat nemaifiind în vigoare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, cu majoritate de voturi,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor „Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000“, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000, excepție ridicată de Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate „Univers“ în Dosarul nr. 12.116/2000 al Judecătoriei Sectorului 1 București.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 10 aprilie 2001.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
LUCIAN MIHAI

Magistrat-asistent,
Mihai Paul Cotta

★

OPINIE SEPARATĂ

Sunt de acord cu soluția de neadmitere a excepției de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000.

Cu toate acestea, consider că temeiul respingerii nu trebuia să fie inadmisibilitatea, ci ar fi trebuit să fie netemeinicia motivelor de neconstituționalitate invocate prin excepție. În speță, Curtea Constituțională, deși — în mod corect — nu a admis excepția de neconstituționalitate, nu a procedat la controlul constituționalității normelor juridice criticate de către autorul excepției, reținând — în mod incorect — că efectuarea acestui control de constituționalitate ar fi devenit inadmisibilă (cu motivarea că, la data pronunțării deciziei Curții Constituționale, actul normativ criticat nu se mai afla în vigoare).

Ceea ce desparte decizia pronunțată cu majoritate de voturi de conținutul prezentei opinii separate nu constituie o mărunță problemă de natură procedurală ori de tehnică a redactării dispozitivului unei decizii și nici măcar o problemă de interpretare într-un fel sau altul a unor dispoziții legale (și anume, a dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată), ci reflectă concepții diferite cu privire la fundamentul și finalitatea controlului constituționalității exercitat, conform art. 144 lit. c) din Constituție, pe calea soluționării unei excepții de neconstituționalitate ridicate în fața instanței judecătorești.

I.1. În speță, astfel cum rezultă din actele dosarului, excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către autorul acesteia la termenul din 23 iunie 2000, în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Judecătoriei Sectorului 1 București. Amânând deliberarea asupra acestei cereri, instanța judecătorească a pronunțat Încheierea de sesizare a Curții

Constituționale la data de 27 iulie 2000. După redactarea acestei Încheieri și desfășurarea operațiunilor administrative de transmitere a dosarului cauzei, acesta a fost înregistrat la această Curte la 18 septembrie 2000. Ca urmare a desfășurării procedurilor legale și regulamentare în cadrul Curții Constituționale, ședința publică de soluționare a excepției de neconstituționalitate s-a desfășurat la 27 martie 2001, iar — după amânarea succesivă a pronunțării (pentru 3 aprilie și 5 aprilie 2001) — decizia a fost emisă la 10 aprilie 2001.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie un act normativ cu caracter temporar („cu termen”), și anume „Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2000 privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei salariale și financiare în regiile autonome, societățile și companiile naționale și în unele societăți comerciale cu capital majoritar de stat, în anul 2000“ (modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000). Acest act normativ a intrat în vigoare la data publicării sale în Monitorul Oficial al României (24 mai 2000) și a ieșit din vigoare la sfârșitul zilei de 31 decembrie 2000 (conform tezei întâi din art. 1, potrivit căreia: „Prezenta ordonanță de urgență se aplică cu caracter temporar, până la data de 31 decembrie 2000 [...]”).

Din cele de mai sus rezultă că în decursul perioadei de timp în care acest act normativ s-a aflat în vigoare au fost realizate următoarele acte procedurale: introducerea acțiunii în justiție de către reclamant; formularea de către acesta a excepției de neconstituționalitate; pronunțarea de către instanța judecătorească a Încheierii de sesizare a Curții Constituționale; înregistrarea dosarului cauzei la Curtea Constituțională. Pe de altă parte, următoarele proceduri juridice s-au desfășurat după ieșirea din vigoare a actului normativ criticat: ședința publică de soluționare de către

Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate; pronunțarea deciziei Curții Constituționale.

Prin decizia la care se referă prezenta opinie separată, s-a considerat, implicit, că, dacă aceste ultime două proceduri s-ar fi realizat cu mai multă celeritate, și anume anterior datei de 1 ianuarie 2001, Curtea Constituțională nu ar mai fi pronunțat o soluție de respingere a excepției de neconstituționalitate ca devenită inadmisibilă, ci ar fi procedat la efectuarea propriu-zisă a controlului de constituționalitate (prin analizarea fondului, a substanței excepției), pronunțând, după caz, o decizie de admitere sau o decizie de respingere („pe fond“).

1.2. O asemenea consecință aleatorie este prin ea însăși inacceptabilă, fiind de natură să deplaseze controlul constituționalității legilor în domeniul anecdotic.

1.3. Observația imediat anterioară — oricât de simplă și evidentă se prezintă — nu pare însă a fi fost suficientă pentru impunerea abordării conținute în prezenta opinie separată, ceea ce face necesară dezvoltarea și a altor argumente. Având în vedere specificul demonstrației juridice în cadrul unei opinii separate, diferită de demonstrația juridică proprie cercetării științifice juridice, în cele ce urmează vor fi înfățișate, dintre multiplele argumente posibile, numai câteva. Rămâne ca, eventual, doctrina să le înfățișeze și pe celelalte.

1.4. Astfel, trebuie observat că nu este conform realității că ar exista vreun argument de text care să întemeieze soluția pronunțată cu majoritate de voturi. Textul legal invocat în considerentele deciziei este art. 23 alin. (1) și, mai precis, porțiunea subliniată din cadrul acestuia: „*Curtea Constituțională se pronunță asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, de care depinde soluționarea cauzei.*“ (Această redactare a art. 23 alin. (1) a fost conferită ca urmare a modificării Legii nr. 47/1992 prin Legea nr. 138/1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 170 din 25 iulie 1997; anterior acestei modificări, dispozițiile art. 23 alin. (1) aveau următoarea redactare: „*Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești privind neconstituționalitatea legilor și a ordonanțelor.*“) Din lectura textului se poate lesne observa că legiuitorul nu a dispus ca stabilirea faptului dacă legea controlată este ori nu este în vigoare să se facă prin luarea în considerație a momentului pronunțării deciziei Curții Constituționale. Este adevărat că propoziția utilizează verbul „se pronunță“, dar această utilizare este firească și inevitabilă și, de altfel, recurgerea la orice alt verb sinonim (de exemplu, verbul „a hotărî“ sau verbul „a decide“) nu ar fi determinat, sub acest aspect, concluzii diferite; de aceea este criticabilă legarea de efecte juridice de utilizarea — firească — a acestui verb, iar nu a altuia.

Așadar, trebuie să se constate că dispozițiile art. 23 alin. (1) se mărginesc să prevadă că nu se poate efectua controlul de constituționalitate decât asupra unei legi „în vigoare“, lăsând nereglementată problema — distinctă — a momentului la care legea controlată trebuie să (mai) fie în vigoare pentru ca să fie admisibilă realizarea pe fond a controlului de constituționalitate.

Această din urmă problemă urmează, de aceea, să fie soluționată prin recurgerea la alte texte legale și/sau principii juridice.

1.5. În această ordine de idei analiza juridică relevă că excepția de neconstituționalitate nu este altceva decât un

incident apărut pe parcursul desfășurării procesului în fața unei instanțe judecătorești. Trebuie recunoscut că, oricât de importantă este activitatea Curții Constituționale, soluționarea de către aceasta a excepției de neconstituționalitate reprezintă, totuși, un aspect secundar față de activitatea desfășurată de instanța de judecată pentru soluționarea litigiului (fie că această instanță este însăși Curtea Supremă de Justiție, fie — chiar și atunci — când este vorba despre una dintre judecătoriile din teritoriu). Desigur că, datorită efectelor *erga omnes* ale deciziilor Curții Constituționale pronunțate în baza art. 144 lit. c) din Constituție, soluționarea unei excepții de neconstituționalitate prezintă interes general, iar nu numai pentru speța în cadrul căreia excepția a fost ridicată și, cu toate acestea, nu trebuie nici un moment uitată originea excepției de neconstituționalitate, origine care îi imprimă acesteia un caracter de activitate secundară, subordonată finalității principale pentru care se desfășoară, în fața instanței judecătorești, procedurile judiciare: soluționarea litigiului. De aceea este de principiu că sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate se face, în primul rând, în vederea soluționării litigiului însuși.

Acest principiu este însă negat prin decizia la care se referă prezenta opinie separată. În speță, decizia de respingere a excepției de neconstituționalitate ca devenită inadmisibilă nu contribuie în nici un fel la soluționarea de către instanța judecătorească a litigiului în cadrul căruia a fost ridicată această excepție.

Sub acest aspect este incontestabil că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 sunt relevante pentru soluționarea litigiului în cadrul căruia autorul excepției are calitatea de reclamant și, de aceea, este necesar ca instanța judecătorească să cunoască dacă acestea au caracter constituțional (caz în care urmează să le aplice) ori, dimpotrivă, sunt neconstituționale (caz în care nu le va aplica) — soluția litigiului fiind diferită în consecință.

În prezența deciziei de constatare a inadmisibilității excepției de neconstituționalitate, cum va trebui oare să procedeze judecătorul litigiului, care — sub sancțiunea denegării de dreptate — are obligația de a pronunța o hotărâre judecătorească, prin care să finalizeze litigiul? Acesta va avea de ales între două alternative, la fel de periculoase. Astfel, într-o primă alternativă, judecătorul cauzei va da curs principiului prezumției de constituționalitate a actelor normative adoptate de organele statului în limita competențelor acestora și, în consecință, va face aplicarea în proces a celui act normativ (lege sau ordonanță a Guvernului), chiar dacă — în realitate — este vorba despre un act normativ neconstituțional. Într-o a doua alternativă, judecătorul cauzei va proceda el însuși — în locul Curții Constituționale — la realizarea controlului de constituționalitate și va aplica sau nu legea ori ordonanța Guvernului, după cum o va considera ca fiind sau ca nefiind constituțională. Dacă judecătorul va selecta cea dintâi alternativă, atunci există pericolul pronunțării unei hotărâri judecătorești care nesocotește principiul supremației Constituției, statuat de art. 51 din legea supremă; iar dacă va fi selectată cea de-a doua alternativă, atunci se ajunge la încălcarea art. 1 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale: „*Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România.*“

Inutil să reamintesc, în acest context, că punerea judecătorului cauzei în fața unor asemenea periculoase alternative este aleatorie, după cum excepția de neconstituționalitate a fost ridicată și soluționată mai rapid (până la momentul ieșirii din vigoare a acelei legi) sau mai puțin rapid (precum în speță), în raport cu diverși factori obiectivi ori subiectivi.

1.6. În vederea evitării neînțelegerii unora dintre aspectele avute în vedere *supra*, imediat anterior, la pct. 5 al prezentei opinii separate, doresc să subliniez că nu întotdeauna faptul că o anumită lege nu mai este în vigoare la momentul pronunțării hotărârii judecătorești determină consecința neaplicării acelei legi de către acea instanță judecătorească. Mai mult decât atât, există cazuri când instanța trebuie să aplice o lege care nu mai era în vigoare nici măcar la momentul introducerii acțiunii de către reclamant.

De exemplu, atunci când soluționează cu litigiu succesoral, instanța va trebui să analizeze valabilitatea testamentului în raport cu legea în vigoare la momentul întocmirii acestuia — și aceasta chiar dacă acea lege nu mai este în vigoare la momentul introducerii acțiunii. La fel, dacă, de exemplu, instanța se pronunță în anul 2001 asupra unui litigiu referitor la cuantumul salariului cuvenit unei persoane pentru, spre pildă, una sau mai multe dintre lunile anului 2000, instanța va trebui să aplice reglementările relevante aflate în vigoare în anul 2000, chiar dacă acele reglementări nu mai sunt în vigoare la momentul soluționării litigiului (orice asemănare a acestui din urmă exemplu cu situația din speță nu este deloc întâmplătoare).

1.7. În condițiile în care, așa cum s-a demonstrat (a se vedea *supra*, pct. 4), nu există nici un text legal care să impună Curții Constituționale să raporteze existența în vigoare a unei legi la momentul pronunțării deciziei de către Curte, urmează ca identificarea acestui moment să fie efectuată prin raționamente juridice.

În cadrul unui asemenea demers rațional, două texte normative sunt fundamentale, după cum urmează:

— art. 51 din Constituție: „*Respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.*“;

— art. 1 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale: „*Scopul Curții Constituționale este garantarea supremației Constituției.*“

Corelarea acestor două texte atrage concluzia că este rolul fundamental al Curții Constituționale de a determina, prin soluțiile sale, realizarea controlului de constituționalitate în cât mai multe cazuri, iar nu înlăturarea din posibila sa competență a unor categorii de sesizări de neconstituționalitate. Câtă vreme nu există texte constituționale ori legale clare care să instituie inadmisibilitatea unor cereri, Curtea Constituțională are obligația de a se considera corect sesizată și să procedeze la realizarea efectivă a controlului de constituționalitate. În acest scop, Curtea trebuie să țină seama și de dispozițiile art. 3 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, potrivit căroră: „(1) *Competența Curții Constituționale este cea stabilită prin Constituție.*

(2) *Curtea Constituțională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale. Ea hotărăște în cazurile expres și limitativ prevăzute în art. 144 din Constituție.*

(3) *Competența Curții Constituționale, stabilită potrivit alin. (2), nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.*“

De altfel, așa cum arătam și cu alt prilej (a se vedea opinia separată — semnată împreună cu alți trei judecători — la Decizia Curții Constituționale nr. 34 din 4 martie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 317 din 2 iulie 1999), «Spre deosebire de alte sisteme constituționale, art. 144 lit. c) din Constituție nu recunoaște persoanelor — fizice ori juridice — dreptul de a aduce direct în fața Curții Constituționale problema caracterului neconstituțional al unei dispoziții legale, impunând ca acestea să pornească un proces în fața instanțelor judecătorești, pentru ca, ulterior, în cadrul aceluși proces, să ridice excepția de neconstituționalitate, care va fi soluționată de către Curtea Constituțională. În consecință, controlul constituționalității legilor, după promulgarea acestora, se realizează într-un număr relativ mic de cazuri. De aceea, introducerea unor restricții suplimentare pe traseul supunerii dispozițiilor legale controlului de constituționalitate nu este în concordanță cu spiritul prevederilor art. 51 din Constituție („*Respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*“), atunci când aceste restricții nu se întemeiază pe utilizarea tuturor metodelor de interpretare, ci doar pe interpretarea literală a textelor referitoare la procedura controlului constituționalității. Este, fără îndoială, în interesul general ca în fața Curții Constituționale să fie trimise cât mai multe excepții de neconstituționalitate, în vederea clarificării caracterului constituțional ori neconstituțional al legilor în vigoare. Aceasta este una dintre căile prin care se justifică existența Curții Constituționale. Iar această unică autoritate de jurisdicție constituțională are ea însăși obligația ca, în vederea atingerii scopului său („*garantarea supremației Constituției*“, potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 47/1992), să contribuie, prin deciziile pronunțate, la facilitarea sesizării sale de către cei interesați — inclusiv, atunci când este necesar să se recurgă la interpretare, prin interpretarea în acest sens a dispozițiilor legale referitoare la jurisdicția constituțională.»

1.8. Față de cele de mai sus rezultă că, din păcate, o decizie de genul celei la care se referă prezenta opinie separată echivalează cu denegarea de dreptate.

1.9. Se susține uneori că efectuarea controlului de neconstituționalitate asupra unei legi sau ordonanțe care nu mai este în vigoare la momentul pronunțării deciziei Curții Constituționale ar conferi acelei decizii a Curții un caracter retroactiv, ceea ce contravine dispozițiilor art. 145 alin. (2) fraza întâi teza a doua din Constituție: „*Deciziile Curții Constituționale [...] au putere numai pentru viitor.*“

Acest argument nu poate fi acceptat.

Astfel, este de observat că acest argument utilizează un fals concept de „retroactivitate“, considerându-se că decizia Curții Constituționale nu își produce efectele „*pentru viitor*“ (astfel cum impune textul menționat din Legea fundamentală), ci „*pentru trecut*“, fiindcă — se susține — o asemenea decizie statuează dacă legea sau ordonanța controlată era ori nu era constituțională la un moment anterior celui la care această decizie este pronunțată (de exemplu, în raport, după caz, cu momentul introducerii acțiunii la instanța judecătorească ori cu acela al sesizării Curții prin încheierea pronunțată de instanța judecătorească).

În realitate, caracterul neretroactiv al unei asemenea decizii a Curții Constituționale este incontestabil, pur și simplu deoarece aceasta — la fel ca și orice altă decizie a Curții — își produce efectele „*pentru viitor*“, așadar de la momentul pronunțării sale, din acel moment considerându-se că legea ori ordonanța controlată este neconstituțională, cu

consecința că din acel moment în continuare (iar nu de la momentul — anterior — avut în vedere pentru realizarea controlului de constituționalitate) acea lege sau ordonanță nu își va mai produce efectele. Cu alte cuvinte, în toate litigiile soluționate ulterior pronunțării deciziei Curții Constituționale legea sau ordonanța declarată neconstituțională nu se va mai putea aplica.

I.10. Se poate afirma că, până la urmă, întreaga problematică ce face obiectul primei părți a acestei opinii separate se reduce la următoarele două întrebări:

— Cui dăunează ea, pe baza unei interpretări teleologice și sistematice, în opoziție cu simpla interpretare literală, Curtea Constituțională să efectueze controlul de constituționalitate și asupra legilor ori ordonanțelor care, pe parcursul desfășurării procedurilor în fața acesteia, au ieșit din vigoare, dar rămân aplicabile pentru soluționarea litigiului de către instanța judecătorească?

— Care este interesul legitim pentru care Curtea Constituțională să nu poată soluționa pe fond o astfel de excepție de neconstituționalitate, spre a se clarifica dacă acea lege este ori nu constituțională, în loc de a nu se intra în fondul problemei și de a se respinge excepția ca inadmisibilă, prin formalism excesiv?

În ceea ce mă privește, nu am putut identifica răspunsuri satisfăcătoare la aceste întrebări.

II.1. A rezultat din cele de mai sus că, în speță, Curtea Constituțională trebuia să procedeze la realizarea efectivă a controlului constituționalității Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 (modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000), spre a constata dacă aceasta încalcă ori nu încalcă dispozițiile Constituției. Așa fiind, devine necesar ca, în cele ce urmează, să se realizeze acest control „de fond” („substanțial”) al menționatului act normativ.

II.2. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia arată, în esență, că prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000 (modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000) contravin dispozițiilor constituționale ale art. 15 alin. (2), referitoare la caracterul neretroactiv al legii, celor ale art. 16 alin. (1), referitoare la egalitatea în drepturi a cetățenilor, celor ale art. 20 alin. (2), referitoare la prioritatea reglementărilor internaționale, celor ale art. 38 alin. (5), care garantează dreptul la negocieri colective în materie de muncă, precum și celor ale art. 72 alin. (2) lit. I), privind categoriile de legi adoptate de Parlament.

II.3. Din examinarea excepției de neconstituționalitate invocate, precum și a actelor și lucrărilor dosarului instanței judecătorești rezultă că autorii excepției critică numai dispozițiile referitoare la disciplina salarială. Aceste dispoziții legale reglementează — prin art. 6 — dimensiunea fondului de salarii în bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2000 al agenților economici în cauză, prin aplicarea dispozițiilor art. 28 alin. (1), (2) și (4) din Legea bugetului de stat pe anul 2000, precum și — prin art. 10 — modul de acordare a salariilor de bază și a celorlalte drepturi salariale pentru salariații cu funcții de conducere (director, director executiv și conducătorii compartimentelor organizatorice), ce au atribuții privind îndeplinirea programelor de reducere a costurilor, arieratelor și creanțelor.

II.4. Nici una dintre aceste dispoziții legale nu are caracter retroactiv, urmând a se aplica pentru viitor, astfel încât critica referitoare la încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 15 alin. (2) este neîntemeiată.

II.5. Tot astfel este neîntemeiată și critica privind încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, sub cuvânt că dispozițiile art. 10 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2000 (dispoziții conform cărora salariile de bază lunare ale persoanelor cu funcții de conducere se vor acorda integral numai dacă programele de reducere a arieratelor sunt îndeplinite, în caz contrar urmând a se diminua proporțional) ar institui o inegalitate între salariații cu funcții de conducere și ceilalți salariați ai agenților economici. Într-adevăr, astfel cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții Constituționale, principiul egalității nu are semnificația uniformității, ci presupune un tratament juridic diferențiat pentru persoane aflate în situații juridice diferite.

II.6. Invocând dispozițiile art. 20 alin. (2) din Constituție (potrivit cărora: *„Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementărilor internaționale”*), autorii excepției de neconstituționalitate au în vedere, în mod concret, faptul că suspendarea, prin actul normativ criticat ca fiind neconstituțional, a unor clauze din contractele colective de muncă “[...] încalcă prevederile din Convenția O.I.M. nr. 98/1949, privind dreptul de organizare și negociere colectivă și convenția O.I.M. nr. 154/1981 privind negocierea colectivă, ratificate de România, care este obligată să le respecte”. În realitate, analiza conținutului „Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 98/1949 privind aplicarea principiilor dreptului de organizare și negociere colectivă” (ratificată prin Decretul nr. 352/1958, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 34 din 29 august 1958), precum și a conținutului „Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr. 154/1981 privind promovarea negocierii colective” (ratificată prin Legea nr. 112/1992, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 302 din 25 noiembrie 1992) relevă că prin dispozițiile legale supuse controlului de neconstituționalitate nu se contravine acestor acte internaționale la care România este parte.

II.7. O altă critică de neconstituționalitate vizează încălcarea dispozițiilor art. 38 alin. (5) din Constituție (potrivit cărora: *„Dreptul la negocieri colective în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate”*), întrucât prin prevederile legale criticate sunt suspendate unele clauze cuprinse în contractele colective de muncă.

Și această critică este neîntemeiată, fiind evident că prin art. 38 alin. (5) al Legii fundamentale s-a garantat caracterul obligatoriu al convențiilor colective de muncă între părțile care le-au încheiat (precum și față de subiecții de drept asimilate părților semnatare ale acestor convenții), iar nu și în raport cu statul. Într-adevăr, este evident că statul are dreptul constituțional de a emite reglementări juridice în domeniile ce fac obiectul convențiilor colective de muncă, reglementări juridice care sunt opozabile subiecților de drept cărora le sunt aplicabile convențiile colective de muncă — și anume, atât la momentul negocierii și al încheierii acestora, cât și pe parcursul executării lor; altfel, ar însemna că materiile ce fac obiectul convențiilor colective de muncă exced domeniului de legiferare statală și rămân supuse voinței semnatarilor convențiilor colective de muncă. De altfel, potrivit art. 7 alin. (2) din Legea nr. 130/1996 privind contractul colectiv de muncă, republicată, caracterul obligatoriu al contractelor

colective de muncă este recunoscut numai dacă acestea sunt încheiate cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare.

II.8. Cât privește susținerea referitoare la încălcarea prevederilor constituționale ale art. 72 alin. (2) lit. I), potrivit căroră „regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială” se reglementează prin lege organică, și această critică este neîntemeiată, câtă vreme dispozițiile actului normativ supus controlului de constituționalitate nu instituie un regim juridic general în materie, ceea ce — printre altele — rezultă din art. 20 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2000, potrivit căroră: „Dispozițiile Legii nr. 130/1996 privind contractul colectiv de muncă, republicată, sunt și rămân în vigoare.”

III. Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, România este stat de drept. De aceea, considerentele și dispozitivul deciziei la care se referă prezenta opinie separată (rezultat al voinței exprimate prin mecanisme democratice de către majoritatea judecătorilor Curții Constituționale) sunt singurele care produc efecte obligatorii, „erga omnes”, conform

art. 145 alin. (2) din Constituție. Atât considerentele, cât și enunțul prezentei opinii separate constituie, exclusiv, exercitarea libertății de exprimare și afirmarea independenței judecătorilor Curții Constituționale, fără a produce însă vreun efect juridic în privința soluționării litigiului aflat pe rolul instanței judecătorești sau în privința neconstituționalității prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58/2000, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 117/2000. Orice decizie a Curții Constituționale este obligatorie „erga omnes”, în măsura în care a fost pronunțată cu votul a cel puțin 5 judecători, conform art. 8 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Nu există grade ale obligativității deciziilor Curții Constituționale în raport cu numărul de voturi exprimat pentru soluția pronunțată. De aceea, autoritățile și instituțiile statului sunt obligate să dea curs soluției decise cu majoritatea voturilor la fel ca și soluției pronunțate cu unanimitatea voturilor judecătorilor ce formează completul de judecată.

Lucian Mihai,

președintele Curții Constituționale

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Trezoreria sector 5, București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro
